Årsrapport 2017

Nämnden för funktionshinder och habiliterings rapport till Landstingsstyrelsen

Uppföljningsprocess 2017

Antagen av Nämnden för funktionshinder och habilitering 2018-02-14

www.vll.se

Västerbottens läns landsting

1. INLEDNING **3**

2. NÄMNDENS SAMLADE BEDÖMNING **3**

Måluppfyllelse 5

Ekonomiskt resultat 5

3. MÅLUPPFYLLELSE **6**

3.1 MÅLUPPFYLLELSE I TABELLFORM 6

Bättre och jämlik hälsa 6

God och jämlik vård 6

Aktiv och innovativ samarbetspartner 7

Attraktiv arbetsgivare 8

3.2 ANALYS AV MÅLUPPFYLLELSE 8

4. ARBETE MED FULLMÄKTIGES UPPDRAG **12**

Samverka kring flyktingars och nyanländas hälsa 12

Utveckla vården för våldsutsatta vad gäller psykiskt, fysiskt och sexuellt våld 12

Förstärk en sammanhållen sjukhusstruktur i Västerbotten genom grundsynen; Ett sjukhus, tre orter 13

Implementera innovativa lösningar inom e-hälsa i samverkan med andra aktörer 13

Arbeta för en regionbildning i norr 13

Tillvarata kompetenser i länet för att därigenom bidra till en förbättrad integration och etablering på arbetsmarknaden 13

Synliggöra jämställdhetsarbetet i landstingets verksamheter 13

Funktionshinderpolitisk strategi för Västerbottens läns landsting 14

5. PRODUKTION OCH PRODUKTIVITET 14

6. EKONOMISK ANALYS **15**

6.1 VERKSAMHETENS BUDGETAVVIKELSER OCH NETTOKOSTNADSUTVECKLING 15

6.2 VIDTAGNA ÅTGÄRDER FÖR ATT KLARA VERKSAMHET INOM BUDGET 16

6.3 FRAMTIDSBEDÖMNING/RISKANALYS 17

BILAGA 1 - REDOVISNING AV ARBETE MED INTERN KONTROLL **18**

1. Inledning

Nämnden för funktionshinder och habilitering ansvarar för de verksamheter som tillgodoser rehabilitering, habilitering och särskilt stöd till personer med en eller flera funktionsnedsättningar, tolktjänst till döva, hörselskadade och personer med dövblindhet, samt hjälpmedelsservice till hälso- och sjukvården i landstinget och länets kommuner. Nämnden samverkar med övriga nämnder i landstinget, länets kommuner och intresseorganisationer med målet att öka kunskap och utveckling inom det funktionshinderspolitiska området.

Årsrapporten 2017 är nämnden för funktionhinder och habiliterings tredje uppföljningsrapport för året till landstingsstyrelsen. I rapporten redovisas och analyseras resultat för hela 2017 samt uppföljning av målen i nämndens verksamhetsplan.

2. Nämndens samlade bedömning

Nämnden konstaterar en ökad efterfrågan på verksamheternas tjänster med ett ökat behov från brukare/patienter avseende hjälpmedel och habiliteringsinsatser. Nämnden noterar också en problematik avseende kompetensförsörjning framförallt inom Habiliteringsverksamheten med fortsatt hög sjukfrånvaro samtidigt som extern specialistkompetens är svårrekryterad. Arbete med att förbättra förutsättningar för verksamheterna pågår bl a avseende ekonomiska förutsättningar och lokaler. Ett flertal förbättringsaktiviteter pågår också inom verksamheterna och i samverkan med andra inom och utom VLL, utifrån i huvudsak ett långsiktigt perspektiv, för att förbättra tillgänglighet för brukare, arbetsmiljö för medarbetare och samtidigt bibehålla kontroll över kostnadsutvecklingen och försöka anpassa verksamheterna efter ekonomiska förutsättningar.

I Västerbottens län, liksom i övriga landet, stiger medelåldern successivt vilket i sig genererar ett ökat hjälpmedelsbehov. Hjälpmedel Västerbotten har idag 46 000 hjälpmedelsinventarier hos brukare i länet, två tredjedelar av dessa hjälpmedelsanvändare är över 65 år och de närmaste fem åren kommer den åldersgruppen att öka med drygt nio procent i Västerbotten enligt SCB.

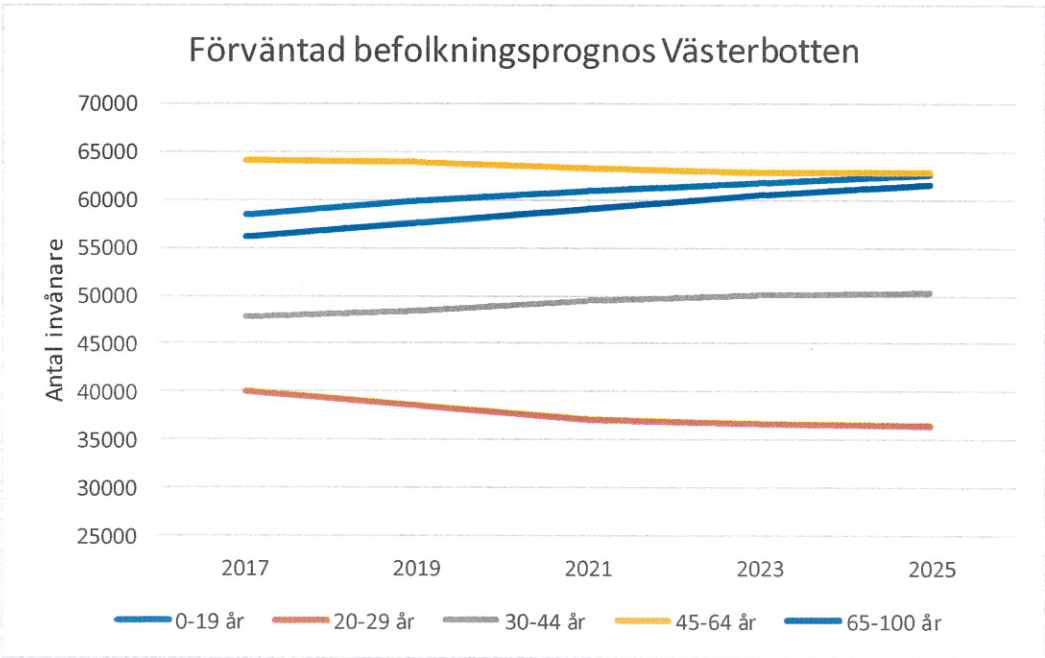

Diagram: Förväntad befolkningsprognos i Västerbottens län 2017-2025 enligt Statistiska centralbyrån (SCB)

SCB:s antaganden gällande befolkningsprognos över Västerbottens län följer variationerna i riket då det gäller fruktsamhet, dödlighet, inrikes inflyttning, immigration samt utflyttning.

Nämnden noterar en ökad kostnadsutveckling inom hela VLL avseende hjälpmedel som förskrivs från olika basenheter. Totalt uppgår den negativa avvikelsen mot budget 2017 med 6,9 miljoner kronor (exklusive diabeteshjälpmedel). Om kostnader för hjälpmedel har fortsatt samma kostnadsökningstakt bedöms hjälpmedelskostnaderna för 2018 öka med ytterligare 4 miljoner kronor (ca 3,6 procent) för landstingets verksamheter. En hjälpmedelsinsats i ett rehabiliterings- eller habiliteringssammanhang är en kostnadseffektiv insats ur ett samhällsekonomiskt perspektiv varför såväl politisk dialog som ledningsdialog avseende satsningar på detta område är nödvändig.

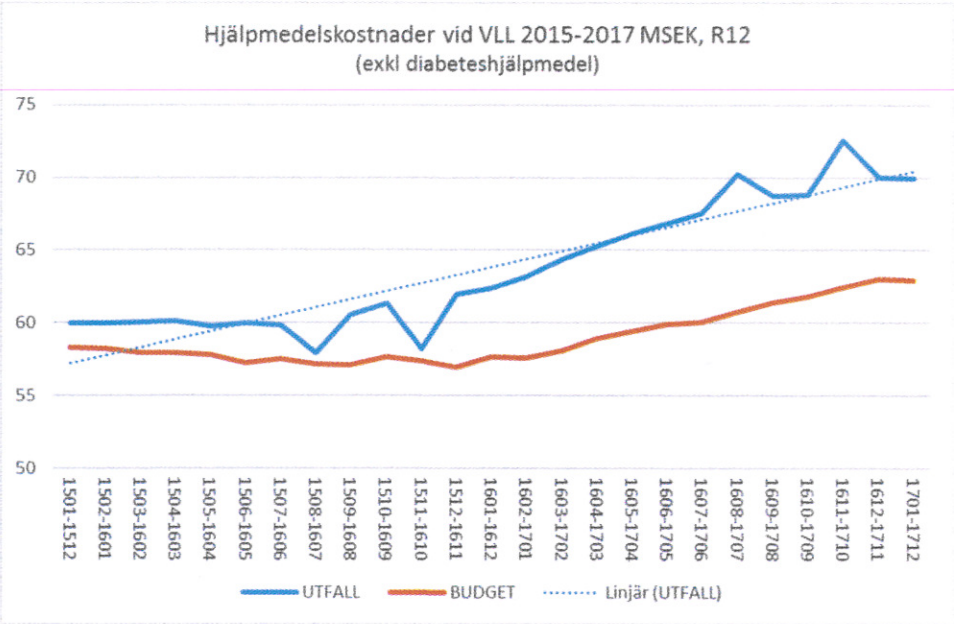

Diagram: Hjälpmedelskostnader avseende hjälpmedel som förskrivs från olika basenheter inom VLL (exklusive diabeteshjälpmedel)

Det ökade behovet av hjälpmedel märks inom Habiliteringscentrum med såväl fler brukare med hjälpmedelsbehov som nya, dyrare hjälpmedel för vissa målgrupper, exempelvis synhjälpmedel till de med synnedsättning. Hjälpmedelskostnaderna, R12 (R=rullande) har under de senaste 18 månaderna ökat från 14,3 miljoner kronor till 15,3 miljoner kronor, en ökning med ca 7 procent.

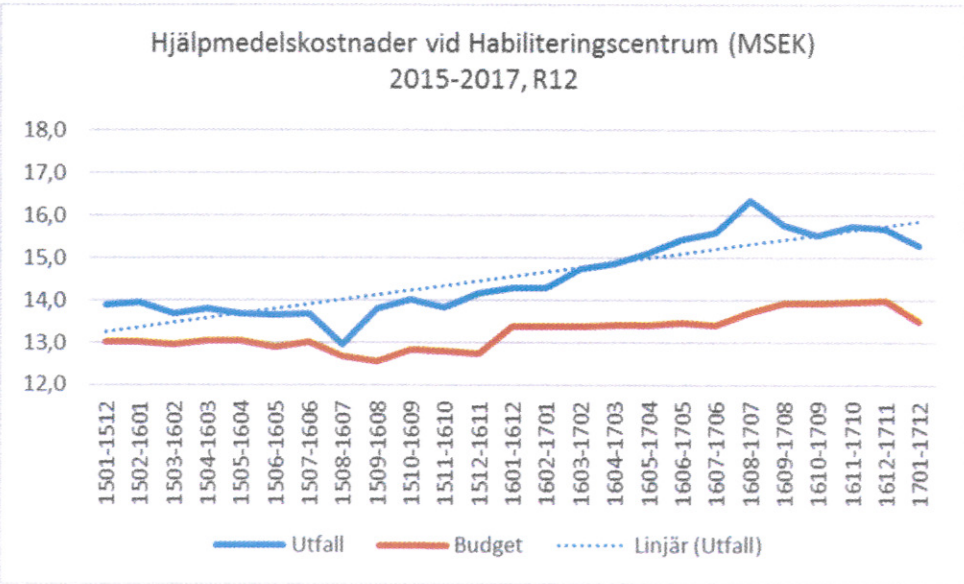

Diagram: Hjälpmedelskostnader avseende Habiliteringscentrum VB de senaste 18 månaderna (R12)

Förutsättningar för att implementera den av kommuner och landstinget fastställda Hjälpmedelsstrategin för 2017-2021 saknas fortfarande vilket försvårar arbetet avseende god och jämlik vård. För att förskrivning av hjälpmedel skall vara jämlik, behovsbaserad och samordnad mellan kommuner och landsting behöver organisation och ansvarsfördelning vara tydlig. AC konsensus har inte utsett något ägarsamråd/styrgrupp och region Västerbotten har ännu inte rekryterat hjälpmedelssamordnare. Länssamordningsgruppen (LSG) har dock utsett nytt hjälpmedelsråd (feb 2018). Större samverkanspart har under året fattat beslut om förändrade avgifter där process inte är i enlighet med vare sig tidigare samverkansöverenskommelser eller den nya hjälpmedelstrategin, vilket medför såväl merarbete som svårigheter avseende samverkan. Ett gemensamt förbättringsarbete med länets kommuner har dock i slutet av 2017 initierats av nuvarande hjälpmedelsråd och Länssamordningsgruppen (LSG), med syfte att arbeta än mer effektivt och ändamålsenligt avseende hjälpmedelshantering Förbättringsarbete pågår också sedan tidigare inom Hjälpmedel VB avseende såväl arbetssätt som produktions- och kapacitetsplanering.

-

Fler barn, ungdomar och vuxna med autismspektrumstörning har kunnat erbjudas insatser inom Habiliteringscentrum Västerbotten tack vare den resursförstärkning som gjordes inför 2017. Trots detta föreligger svårigheter att klara målsättningen för tillgänglighet då samtidigt fler BUP-bedömningar görs och med det identifieras behov av habilitering för ett ökat antal individer. Insatser förutsätter också högspecialiserad kompetens där kompetensförsörjningsproblematik föreligger bland annat på grund av generationsväxling.

Projektet förstärkt primärvård som syftar till att säkerställa en tillgänglig och fungerande primärvård för personer med medfödda och tidigt förvärvade funktionsnedsättningar har startat. Samtliga arbetsplatser inom Habiliteringscentrums verksamheter i Skellefteå har problem med Byggnadsrelaterad ohälsa (BRO). vilket ger negativa konsekvenser såväl för brukares habilitering, medarbetares arbetsmiljö som ekonomi (ökade flytt-, inventarie-, och personalkostnader).

Försäkringskassans förändrade riktlinjer vid personlig assistans och den påfrestning det innebär för familjer har såväl medfört ökad efterfrågan på re-/habiliterande insatser, problem för brukare samt negativ påverkan på medarbetares arbetsmiljö med bl a stressrelaterad ohälsa som följd.

Verksamheterna inom nämnden redovisar ett gott resultat vad gäller utvecklingsarbete i enlighet med nämndens verksamhetsplan och måluppfyllelsen är god. Dock noteras en negativ avvikelse mot budget med 6,2 miljoner kronor.

NFH anser att resurser behöver förstärkas inom nämndens område. Funktionshinderpolitisk strateg saknas liksom stöd till regional forskning och utveckling inom det funktionshinderpolitiska området. Habiliteringscentrums hjälpmedelsbudget behöver förstärkas liksom personella resurser utifrån ökat behov av habilitering för främst barn- och unga med autismspektrumtillstånd.

Måluppfyllelse

Nämnden har angett 20 målvärden i sin verksamhetsplan. Av dessa 20 målvärden är enbart 17 stycken möjliga att följa upp under 2017. Av dessa 17 uppfylls nio målvärden helt, fyra delvis och fyra målvärden har inte kunnat uppfyllas. NFH anser att måluppfyllelsen är generellt god inom alla fyra målområdena; bättre och jämlik hälsa, god och jämlik vård, aktiv och innovativ samarbetspartner och attraktiv arbetsgivare. Brukare är nöjda och känner sig delaktiga, E-hälsoutveckling pågår och arbete med Hälsofrämjande arbetsplatser har intensifierats. Ökat habiliteringsbehov, generationsväxling, hög sjukfrånvaro (främst långtidssjukfrånvaro) och svårrekryterade kompetenser bidrar till att tillgänglighetsmål inte uppfyllts. Såväl systemstöd för uppföljning som Fou-verksamhet behöver utvecklas.

Ekonomiskt resultat

Nämnden redovisar 2017 nettokostnader på 98,4 miljoner vilket är 4,4 miljoner mer än föregående år. I budget 2017 ingår dock ett riktat tillskott beslutat av nämnden för Habiliteringscentrum på två miljoner för arbete med barn, ungdomar och vuxna med autismspektrumtillstånd.

Nettokostnadsutvecklingen för nämnden är 4,7 procent för 2017 och den negativa budgetavvikelsen uppgår till 6,2 miljoner kronor. I den för nämnden redovisade negativa budgetavvikelsen 2017 ingår en tidigare budgetreducering på tre miljoner som är korrigerad i budgetförutsättningar 2018.

3. Måluppfyllelse

I nämndens/styrelsens verksamhetsplan har inriktningsmålen och strategierna i landstingsplanen specificerats och omsatts till ett antal mål och målvärden för 2017. Årsrapporten är en uppföljning av dessa mål.

3.1 Måluppfyllelse i tabellform

I följande avsnitt redovisas måluppfyllelsen för 2017 i tabellform. Färgerna nedan indikerar graden av måluppfyllelse.

Färgmarkeringar

Målet uppfylls

Målet uppfylls delvis (till 90 procent)

Målet uppfylls inte

Bättre och jämlik hälsa

Mål 2017	Mått	Målvärde 2017	Måluppfyllelse 2017 *(Resultat från 2016 redovisas i parentes) Redovisas könsuppdelat*		Förändring jämfört med 2016
Folkhälsoutfallet ska förbättras i Västerbotten	Andel brukare vid Habiliteringscentrum som erbjuds hälso-/livsstilskartläggning	25 %	44 stycken Ej mätbart mål med nuvarande administrativa system, nämnare saknas		
Våld i nära relation ska motverkas	Antal basenheter som tagit del av utbildning och/eller vårdprogram med handlingsplan avseende våld i nära relationer	2/2	2/2		→
Ett personcentrerat arbetssätt där brukaren bemöts utifrån sina behov	Antal basenheter som deltagit i HBTQ-utbildning	2/2	2/2		→

God och jämlik vård

Mål 2017	Mått	Målvärde 2017	Måluppfyllelse 2017 *(Resultat från 2016 redovisas i parentes) Redovisas könsuppdelat*		Förändring jämfört med 2016
Brukare är nöjda (information, delaktighet och bemötande)	Andel brukare som i uppföljning av sin habilitering och rehabilitering är nöjda med insatserna	95 %	94 % (94 %)		→

	Andel individuella planer för barn/unga som görs i samverkan med brukaren	35 %	41 % (43 %)		↗
	Andel brukare som i uppföljning av sin individuella plan uppger sig ha inflytande över sin re-/habilitering	100 %	93 % (93 %)		→
Brukare får insatser i rimlig tid	Andel av tolkbeställningar som utförs inom önskad tid	96 %	Utförandegrad 92 % (95 %) Kvinnor 89 % (97 %) Män 96 % (98 %)		↗
	Andel av tolkbeställningar till akut sjukvård etc. som utförs då tolkcentralen har stängt ska öka	100 %	100 % (88 %) Kvinnor: 100 % (100 %) Män: 100 % (86 %)		↗
	Andel brukare i habilitering/ råd och stöd som har en individuell plan inom 90 dagar från beslut om LSS-insats.	90 %	71 % (90 %)		↗
	Andel brukare inom syn-/ hörselrehabilitering som får ett nybesök inom 90 dagar	100 %	78 % (71 %)		↗
Fortsatt utveckling av e-hälsa	Antal tillfällen där distanstolkning utnyttjas	10/10000	16 tillfällen (52 tillfällen) Nämnare saknas!		↗
	Antal insatser inom re/habilitering via länk	Öka	196 (131) stycken		↗
Verksamheternas kvalitetsmål är uppfyllda	Utvalda kvalitetsmål aggregerat	90 %	Habiliteringscentrum VB: Täckningsgrad i tre kvalitetsregister, 3/3 valda mål uppnådda, 100 % Hjälpmedel VB: Leveranssäkerhet, avhjälpande underhåll, utprovningar, 1/3 valda mål uppnådda, 33 %		

Aktiv och innovativ samarbetspartner

Mål 2017	Mått	Målvärde 2017	Måluppfyllelse 2017 *(Resultat från 2016 redovisas i parentes)* *Redovisas könsuppdelat*		Förändring jämfört med 2016
Fördjupad samverkan med externa aktörer	Dialogen med nyanlända personer med funktionsnedsättning ska utvecklas	Utgångsvärde okänt	Ökad kunskap om behov genom nätverk/ samverkan samt utbildning (HabC)		

Landstingets hälso- och sjukvård har en god forsk-nings-, utbildnings-, inno-vations- och utbildnings-miljö	Andel studenter som är nöjda eller mycket nöjda med sin verksamhetsförlagda utbild-ning (VFU)	80 %	Enkät avseende verksam-hetsförlagd utbildning (VFU) inom VLL: Svar från drygt 600 studenter, 94 % nöjd med sin VFU-placering. Underlag specifikt för NFH kan inte redovisas pga för få respondenter.		

Attraktiv arbetsgivare

Mål 2017	Mått	Målvärde 2017	Måluppfyllelse 2017 *(Resultat fran 2016 redovisas i paren-tes)* *Redovisas könsuppdelat*		Förändring jämfört med 2016
Arbetsplatserna ska präglas av ett hälsofräm-jande arbetssätt	Andel basenheter som genomfört HFA-enkät	100 %	100 % (50 %)		↗
	Total sjukfrånvarotid, anges i medelvärde av de senaste 12 månadernas faktiska sjukfrånvarotid (rullande 12) Ingångsvärde 8,26 %	5,80 %	2017-11-30 8,66 % (8,26) Kvinnor:7,34 % (6,75 %) Män: 12,85% (12,19 %)		↓
	Erbjudande om heltid vid tillsvidareanställning	100 %	100 % (100 %)		→
Arbetsplatserna ska präglas av ett gott ledar-skap	Gott ledarskap (Medelvärde från frågor/påståenden i medarbetarundersökning 2015)	7	Underlag för uppföljning saknas. Medarbetarunder-sökning planeras våren 2018.		
Arbetsplatserna ska präglas av ett gott medar-betarskap	Gott medarbetarskap (Me-delvärde från frå-gor/påståenden i medarbe-tarundersökning 2015)	7	Underlag för uppföljning saknas. Medarbetarunder-sökning planeras våren 2018.		

3.2 Analys av måluppfyllelse

Bättre och jämlik hälsa

Brist på inflytande och möjlighet att påverka sina livsvillkor och att inte kunna delta aktivt i samhällsut-vecklingen är vedertagna faktorer som påverkar vårt hälsotillstånd varför denna nämnd och dess verk-samheter kontinuerligt arbetar med
- att uppmärksamma hälsoläget för personer med funktionsnedsättning
- att utveckla kunskap om jämlikhet och hälsa bl a genom utbildningsaktiviteter
- ett gott värdskap där besökare bemöts med respekt och integritet och där tillgänglighet och funktion-alitet utgår från individens fysiska och psykiska förutsättningar.

Övergripande måluppfyllelse är för denna nämnd generellt god inom området bättre och jämlik hälsa. Inom nämndens verksamheter sker en kontinuerlig utveckling av aktiviteter för att förbättra folkhälsout-fall i Västerbotten för denna nämnds målgrupper. Tyvärr erbjuder landstingets administrativa system

inte möjlighet till uppföljning med genusperspektiv av uppsatta mål Habiliteringscentrum erbjuder bl a hälso-och livsstilskartläggningar till brukare som har behov av fördjupade insatser inom livsområde hälsa liksom hälsoföreläsningar och gruppverksamhet "Hälsa genom rörelse". Till medarbetare sker framför allt utbildningsaktiviteter inom området.

Måluppfyllelse är god avseende såväl att handlingsplan avseende våld i nära relationer finns inom båda basenheterna och att grundutbildning inom HBTQ är genomförd inom basenheter, dock ännu ej av alla medarbetare. Arbete pågår för att också säkerställa att riktlinjer används.

Som enskild aktivitet har medverkan i projekt "Sammanhållen primärvård för personer med funktionsnedsättning" stor betydelse för verksamheternas målgrupp.

God och jämlik vård

Utifrån den funktionshinderpolitiska strategin ser nämnden och dess verksamheter det som viktigt att
- habilitering och rehabilitering är kunskapsstyrd och utgår från kvalitetsregister och nationella riktlinjer
- att tillgänglighet, delaktighet och inflytande mäts.
- att organisation och ansvarsfördelning är tydlig vad gäller landstingets insatser för habilitering, rehabilitering och hjälpmedelsförskrivning
- att förskrivning av hjälpmedel är jämlik, behovsbaserad och samordnad mellan kommuner och landsting.

Övergripande måluppfyllelse är för denna nämnd generellt god inom området god och jämlik vård, förutom avseende tillgänglighet. Brukare är i hög grad nöjda med insatser och anser sig ha inflytande över sin habilitering, rehabilitering, råd- och stödinsatser.

Habiliteringscentrum VB har en barnrättsplan vars syfte är att följa barnkonventionen. En del i planen är ett arbetssätt där anpassad information ges i god tid och att kommunikation sker så att både barnet/ungdomen och vårdnadshavare/förälder upplever att de blir respektfullt bemötta. Måluppfyllelse avseende att individuella planer för barn och ungdomar görs i samverkan med brukaren är nådd.

Inom gruppen barn, ungdomar och vuxna med autismspektrumtillstånd (AST) har fler individer kunnat erbjudas insatser tack vare den resursförstärkning som gjordes inför 2017 för att klara habiliteringsbehov för ytterligare 60 brukare. BUP har dock under 2017 genomfört och köpt än fler utredningar och därmed väntar nu än fler barn och unga på habilitering. BUP har inför 2018 tilldelats medel för ytterligare köp av utredningar vilket medför stor risk för långa väntetider till insatser för barn och ungdomar inom Habiliteringscentrum VB trots aktivt pågående arbete med såväl prioriteringar, habiliteringsprogram som kvalitetsregister.

Inom hörselrehabilitering har tillgängligheten förbättrats jämfört med förra året även om inte målsättning nås. Inom synrehabilitering har personalomsättning varit hög vilket medfört försämrad tillgänglighet. En översyn av habiliteringsprocessen för barn med synnedsättning/blindhet pågår i syfte att kunna erbjuda fler kompetenser inom synrehabilitering

Utvecklingsarbete pågår vad gäller samverkan mellan habiliteringsverksamhet, barn- och ungdomspsykiatri och vuxenpsykiatri för att förbättra samordning för brukare och bättre nyttja respektive verksamhets medarbetare. Översyn pågår också av organisation och arbetssätt i södra Lappland där närmare samverkan mellan verksamhetsgrenar behövs för att klara uppdrag om jämlik vård och kompetensförsörjning samt minska sårbarhet vid frånvaro.

Förbättringsarbete pågår inom Hjälpmedel VB avseende såväl arbetssätt som produktions- och kapacitetsplanering, framför allt inom service och underhåll, för att bland annat öka volymen avseende reparation och återanvändning för att få lägre inköpskostnader av nya produkter. Antal utprovningar har ökat, fler rekonditioneringar har genomförts, antal levererade hjälpmedel har ökat liksom debiterings- och uthyrningsgrad. Tolkcentralens projekt med beredskapstolk har under 2017 permanentats vilket inneburit att tolk har kunnat erbjudas vid alla tillfällen av akut karaktär. Däremot har andel tolkbeställningar inom önskad tid inte kunnat uppnås. Antalet vardagstolkuppdrag har ökat, vilket innebär fler men kortare tolkuppdrag inom bland annat sjukvård. Distanstolkning har inte kunnat nyttjas i den utsträckning som var målet för 2017 på grund av trasig utrustning under lång tid. Däremot har insatser inom re/habilitering via länk fungerat bra och därmed kunnat öka i antal.

Verksamheterna arbetar kontinuerligt med kvalitetsregister och kvalitetsindikatorer för analys och uppföljning, och har inför 2017 valt ut några av dem för att följa på aggregerad nivå. Inför 2018 görs bl a ett annat urval av kvalitetsindikatorer inom Habiliteringscentrum VB för aggregering.

Aktiv och innovativ samarbetspartner

Samverkan är en avgörande faktor för att nämnden och dess verksamheter skall klara att utveckla det funktionshinderpolitiska arbetet och de insatser inom habilitering och rehabilitering som kräver aktivitet från flera huvudmän och verksamheter för effekt. Samverkan med andra aktörer inom och utom vården är också en grundförutsättning för brukarnas hälsa, jämlikhet i livsvillkor och delaktighet i samhällslivet.

Nämnd och verksamheter samverkar kontinuerligt bl a med patient- och brukarorganisationer och inom nämndens båda verksamheter finns kontinuerlig samverkan också med länets kommuner. En ny modell för prioritering av ärenden inom Hjälpmedel VB tillsammans med kund har under 2017 testats med Vännäs kommun och Habiliteringscentrum VB och kommer under 2018 att involvera fler kunder.

Övergripande måluppfyllelse är för denna nämnd generellt god inom området aktiv och innovativ samarbetspartner, dock behöver framförallt forskning och utveckling inom det funktionshinderpolitiska området utvecklas.

Avseende utbildning finns verksamhetsförlagd utbildning för studenter inom Habiliteringscentrum VB. Studenter upplevs såsom nöjda, dock är antal studenter/svar från studenter för få för att få ta del av resultat från central uppföljning.

Attraktiv arbetsgivare

Utifrån det övergripande målområdet och målen att arbetsplatserna ska präglas av ett Hälsofrämjande arbetssätt, ett gott ledarskap och ett gott medarbetarskap bedöms den övergripande måluppfyllelsen som god inom målområdet attraktiv arbetsgivare. Sjukfrånvaron är dock fortsatt hög och kompetensförsörjning ett problem liksom byggnadsrelaterad ohälsa.

Nämndens verksamheter bedriver ett aktivt arbete med att utveckla det systematiska arbetsmiljöarbetet och ledar- och medarbetarskapet med landstingets värdegrund som daglig kompass. Samtliga enheter arbetar utifrån konceptet hälsofrämjande arbetsplats och HFA-enkät har genomförts på alla arbetsplatser. Det innebär att alla medarbetare erbjudits svara på en skattningsenkät som sammanställts och redovisats inom områdena organisation, människosyn och förhållningssätt, inflytande och arbetsgemenskap, kommunikation, medarbetarskap samt hälsa och arbetsglädje. Varje enhet har sedan valt ut vilka områden de behöver utveckla.

HFA-enkäter visade goda resultat för basenheterna totalt, 3,9 för Habiliteringscentrum VB och 3,7 för Hjälpmedel VB. Under 2017 har en avdelning inom Habiliteringscentrum i södra Lappland certifierat sig och ytterligare en avdelning recertifierats, liksom tolkcentralen inom Hjälpmedel VB.

Inom Hjälpmedel VB har ett aktivt värdegrundsarbete bedrivits för att skapa struktur/systematik i flöden och roller. Mentor erbjuds till nya medarbetare inom bl a tolkverksamheten, vilket är ett bra sätt att överföra kompetens och ger ett forum för etiska diskussioner, att utvecklas och bli tryggare i sitt uppdrag.

Kompetensförsörjning och generationsväxling är kännbara problem. Hållbar generationsväxling förutsätter möjlighet att dubblera resurser. När högspecialiserad kompetens planeras lämna verksamheten behöver nyanställda få lång introduktion och i vissa fall specialiserad utbildning för att kunna möta målgruppernas behov Svårigheter att rekrytera vissa kompetenser i Skellefteå och södra Lappland jämfört med Umeå föreligger.

Samtliga arbetsplatser inom Habiliteringscentrums verksamheter i Skellefteå har problem med Byggnadsrelaterad ohälsa (BRO). En arbetsplats har evakuerats helt och i andra arbetslag har några medarbetare flyttat till andra lokaler. Den långa handläggningstiden för ersättningspaviljonger har medfört mer än ett års väntan från det att BRO konstaterats och behov av ersättningslokaler aktualiserats, till dess att verksamheten beräknas kunna samlas inom samma lokaler igen (hösten 2018). Ersättningslokaler är inte alltid ändamålsenliga för teamarbete eller för personer med funktionsnedsättning vilket ger negativa konsekvenser såväl för brukares habilitering, medarbetares arbetsmiljö som ekonomi (ökade flytt-, inventarie-, och personalkostnader).

Sjukfrånvaro inom Nämnden för funktionshinder och habilitering

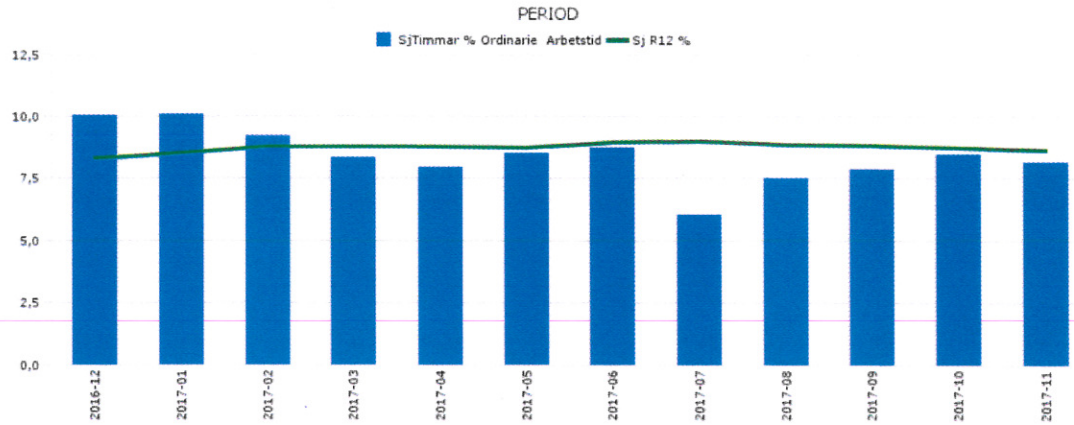

PERIOD	SjTimmar % Ordinarie Arbetstid	Sj R12 %
2016-12	10,02	8,29
2017-01	10,08	8,51
2017-02	9,21	8,76
2017-03	8,34	8,78
2017-04	7,96	8,76
2017-05	8,50	8,74
2017-06	8,71	8,94
2017-07	6,02	8,99
2017-08	7,50	8,85
2017-09	7,86	8,82
2017-10	8,45	8,74
2017-11	8,19	8,66

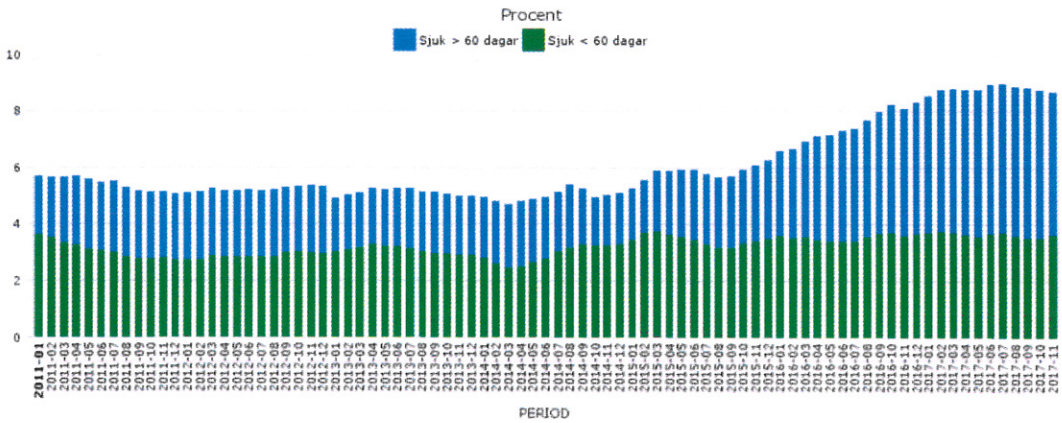

PERIOD	Sjuk > 60 dagar %	Sjuk < 60 dagar %
2016-09	4,31	3,68
2016-10	4,54	3,70
2016-11	4,49	3,58
2016-12	4,61	3,68
2017-01	4,80	3,71
2017-02	5,00	3,76
2017-03	5,08	3,70
2017-04	5,11	3,65
2017-05	5,16	3,58
2017-06	5,25	3,68
2017-07	5,26	3,73
2017-08	5,26	3,59
2017-09	5,29	3,53
2017-10	5,20	3,53
2017-11	5,03	3,63

Diagram: Sjukfrånvaro inom nämnden för funktionshinder och habilitering, R 12 (12 månaders rullande medelvärde) i procent av ordinarie arbetstid t o m november 2017. Sjukfrånvaron redovisas i procent (obligatorisk sjukfrånvaro enligt SKL:s definition)= total sjukfrånvarotid/sammanlagd ordinarie arbetstid.

Målet för sjukfrånvaron inom nämnden för 2017 var 5,8 procent (resultat 2016 8,3 procent). Sjukfrånvaron inom nämnden för funktionshinder och habilitering har varit relativt låg, i snitt 5,3 procent fram till hösten 2015. Därefter har sjukfrånvaron ökat och kulminerade i juli 2017 med 8,99 procent, varefter en succesiv minskning av sjukfrånvaron skett till 8,66 procent i november 2017. Det är framförallt sjukfrånvaron 60 dagar och mer som ökat och den största ökningen finns bland männen. Sjukfrånvaron är hög i alla åldersgrupper utom de som är yngre än 30 år. De som är 30 år och äldre redovisade en sjukfrånvaro på 9 procent i november 2017. Sjukfrånvaron fördelat på män är 12,85 procent och för kvinnor 7,34 procent. Skillnader noteras dock utifrån verksamhet.

Generellt noteras en ökning av total sjukfrånvaro (R12) för både kvinnor och män inom Habiliteringscentrum VB och en minskning av sjukfrånvaro (R12) för både kvinnor och män inom Hjälpmedelscentrum VB. Inom Habiliteringscentrum VB har den faktiska sjukfrånvaron minskat under 2017, dock är den fortfarande på en högre nivå än 2016. Inom Hjälpmedelscentrum VB noteras en minskning av den faktiska sjukfrånvaron under året och också en minskad nivå jämfört med 2016.

Under året har chefer, HR-partner och företagshälsovård arbetat med att minska sjukfrånvaron genom att gå igenom alla långtidssjukskrivningar och uppdaterat rehabiliteringsplaner med fokus på att personerna ska återgå till ordinarie befattning, annat arbete eller avsluta anställningen. Även om många medarbetare inom Habiliteringscentrum fortfarande är långtidssjukskrivna så har de flesta lyckats komma tillbaka till arbete på deltid.

En tidig kontakt vid sjukfrånvaro upplevs som ett gott stöd för både chefer och medarbetare varför båda verksamheterna deltar i ett forskningsprojekt i samarbete med Företagshälsan med detta syfte.

Stor tilltro finns till fortsatt minskad sjukfrånvaro genom fokus på, och ett långsiktigt arbete med, hälsofrämjande arbetsplatser, mer aktivt rehabiliteringsarbete och deltagande i samverkansprojekt med företagshälsovården.

4. Arbete med fullmäktiges uppdrag

Samverka kring flyktingars och nyanländas hälsa

Centralt arbete med informationsinsatser till asylsökande samt utbildning av vårdpersonal inom området psykisk ohälsa och migranter genomfördes under början av året 2017. Därefter har rapport om konsolidering av resurser inom landstinget tagits fram som underlag för en mer samlad struktur kring migranthälsofrågor. Med anledningen av rapportens resultat är nu ett förslag till ett Migranthälsoråd under framtagande som syftar till att svara för riktlinjer till vården samt planera för kompetensutveckling och utbildning.

Genom utbildning och brukarkontakter har medarbetare inom Habiliteringscentrum VB fått ökad kunskap om behov för nyanlända personer med funktionsnedsättning. Det finns numera en mer etablerad samverkan med andra offentliga aktörer. Komplicerade frågor finns att lösa, till exempel i samband med att familjer flyttar från ett landsting till ett annat.

Utveckla vården för våldsutsatta vad gäller psykiskt, fysiskt och sexuellt våld

Grundutbildningar om våld i nära relationer genomförs löpande i de verksamheter som efterfrågar fortbildning. Enhetlig dokumentation av våldsutsatthet i journalen har fastställts och gjorts tillgänglig till hela landstinget.

Inom Habiliteringscentrum VB finns en handlingsplan avseende våld i nära relationer. Planen är implementerad och rutiner finns för att kunskap ska vara tillgänglig och användas inom teamen. I samverkan med Umeå kommun har verksamheten även utformat riktlinjer för ett gott bemötande och omhändertagande av kvinnor med kognitiva funktionsnedsättningar som utsätts för våld i särskilt boende.

Förstärk en sammanhållen sjukhusstruktur i Västerbotten genom grundsynen; Ett sjukhus, tre orter

Verksamheterna inom nämnden för funktionshinder och habiliterings område är sedan länge länsverksamheter med medarbetare på flera orter. Helhetssyn och länsperspektiv, med strävan att ha ändamålsenlig bemanning på respektive ort utifrån brukares behov, är en tydlig inriktning inom verksamheterna.

Implementera innovativa lösningar inom e-hälsa i samverkan med andra aktörer

För att öka implementeringstakten av vård på distans i länet och norra regionen har fokus varit att skapa förutsättningar för att etablera gemensamma riktlinjer, rutiner och arbetssätt. Ett projektdirektiv har upprättats med Norrlandstingens regionförbunds förbundsdirektör som projektägare.

Upphandlingen av framtidens vårdinformationssystem, FVIS, fortskrider och planering pågår för att säkerställa förutsättningar och resurser för utvärdering och kommande implementering. Förberedande arbete har skett för att utvidga landstingets beredningsprocess till att även innefatta investeringar inom medicintekniska området samt för att hantera större program såsom FVIS.

Tillsammans med kommunikationsstaben pågår ett arbete med att utforma ett lokalt tema om funktionsnedsättning på 1177 för att göra informationen bättre och mer tillgänglig för invånarna i Västerbotten.

Inom Habiliteringscentrum VB har ett aktivt arbete med utveckling av e-hälsa medfört att antalet telemedicinska re-/habiliteringsbesök ökat. Verksamheten har antagit en handlingsplan för e-hälsoarbete.

Arbeta för en regionbildning i norr

Fullmäktige beslutade den 21 februari 2017 att avsluta projektet "förberedelser för regionbildning 2019". Istället har förberedelser påbörjats för bildandet av en regionkommun 2019.

Tillvarata kompetenser i länet för att därigenom bidra till en förbättrad integration och etablering på arbetsmarknaden

För att bidra till en effektivare process för individer som ansöker om praktisk tjänstgöring under pågående legitimationsprocess har en central organisation etablerats som strukturerat ska arbeta med identifiering, styrning samt finansiering av platser. Genom att arbeta aktivt med att styra platser för var den praktiska tjänstgöringen ska erbjudas kan åtgärden bidra till att personalförsörjningen inom svårrekryterade områden förbättras.

Synliggöra jämställdhetsarbetet i landstingets verksamheter

Befolkningen ska erbjudas en jämställd hälso- och sjukvård som även inkluderar habilitering, rehabilitering och hjälpmedelsförsörjning. Likaså ska jämställdhet genomsyra personalens arbetsmiljö.

Utbildning om genus och jämställdhet ingår i alla landstingets ledarutbildningar (morgondagens chefer, ledarprogrammet och mentorprogrammet). En upphandling för att köpa in ett webbverktyg som kan vara ett stöd för chefer i jämställdhetsarbete i den egna verksamheten har genomförts och planering för genomförande pågår. Insatser har gjorts för att sprida analysverktygets 5 steg till landstingets verksamheter. Verktyget är framtaget som ett stöd för att granska en verksamhet ur ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv. Verktyget används vid jämställdhetsutbildningar men ingen verksamhet har ännu arbetet systematiskt med verktyget

Uppföljningar med analys ur jämställdhetsperspektiv sker inom ett flertal områden, med såväl medarbetare som patient/brukare i fokus, exempelvis vad gäller sjukskrivnings- och förskrivningsmönster. Analyser och strategiska åtgärder är initierade, dock behövs fortsatt kontinuerlig utveckling.

Projektet förstärkt primärvård som syftar till att säkerställa en tillgänglig och fungerande primärvård för personer med medfödda och tidigt förvärvade funktionsnedsättningar har startat. Projektledare (50 %) är tillsatt, liksom en styrgrupp och projektorganisation. Lokalanpassning sker på Ersboda hälsocentral samtidigt som personal rekryteras och kompetensutvecklas.

HBTQ-diplomering och grundutbildning erbjuds till alla verksamheter och intresset är fortsatt stort. Medarbetare inom nämndens verksamheter har genomgått grundutbildning inom HBTQ. Ingen verksamhet är dock diplomerad.

Funktionshinderpolitisk strategi för Västerbottens läns landsting

I den av fullmäktige antagna Funktionshinderpolitiska strategin för Västerbottens läns landsting 2017-2020 har bland annat deklarerats att VLL
- värnar den personliga integriteten genom att respektera betydelsen av självbestämmande, delaktighet och oberoende för personer med funktionsnedsättning
- har de internationella konventionerna som förebild inom det funktionshinderpolitiska området vilket innefattar ekonomiska, sociala, kulturella, medborgerliga och politiska rättigheter samt lagreglerat individuellt stöd och skydd för personer som har omfattande behov av samhällets insatser

Västerbottens läns landsting har också uttryckt att en av de största utmaningarna inom det funktionshinderpolitiska området är att gå från ord till handling varför det behövs såväl insikt och kunskap som fungerande arenor för samarbete och samråd för att klara uppdraget. Alla nämnder och styrelser delar tillsammans ansvaret för att strategin får genomslag. Den funktionshinderpolitiska strategin för 2017-2020, ska i slutet av 2018 följas upp i landstingsfullmäktige.

I funktionshinderpolitiska strategin står det att nämnder och styrelsen ska för vart och ett av verksamhetsåren fram till och med 2020 presentera minst ett mätbart funktionshinderpolitiskt mål. Hälso- och sjukvårdsnämnden har som mål 2017 att tolk till döva, hörselskadade och dövblinda patienter alltid ska anlitas när behov av tolk finns. Landstingsstyrelsens mål 2017 är att två av tre sjukhus ska ha infört entrévärdar. Folkhälsonämndernas mål 2017 är att informera om den funktionshinderpolitiska strategin.

5. Produktion och produktivitet

Hjälpmedel VB
Antalet hyreshjälpmedel hos brukare i länet är vid årsskiftet 46 235, en ökning med 5 procent jämfört med 2016. Det är främst rollatorer, andningshjälpmedel och manuella rullstolar som ökat där ökningen av andningshjälpmedel till stor del beror på att Medicincentrum i Skellefteå börjat prova ut andningshjälpmedel.

Hanteringsmässigt har ca 50 000 hjälpmedel hanterats under året, innefattande både hjälpmedel som lämnats ut och returer, en volymökning med 8 procent. Antalet utlämnade hjälpmedel har ökat med 6 procent jämfört med 2016, (tidigare normalt med en ökning på 2-3 procent årligen). Antalet returnerade hjälpmedel har ökat med 14 procent, vilket inneburit fler rekonditioneringar. Det har utförts 1 432 fler rekonditioneringar jämfört med 2016.

Antalet utprovningar har ökat med 25 % jämfört med 2016. Antalet inkommande ärenden för utprovningsstöd har dock minskat med 9 procent, delvis på grund av försämrad tillgänglighet avseende kompetens inom Hjälpmedel VB på grund av sjukskrivningar och generationsväxling.

	Målvärde	2017	2016
Leveranssäkerhet	90 %	80 %	85 %
Avhjälpande underhåll inom 14 dagar	80 %	83 %	56 %
Utprovningar inom 90 dagar	80 %	58 %	76 %

Antalet utförda tolkuppdrag har under 2017 ökat med 9 procent samtidigt som totala antalet uppdragstimmar minskat med 1,4 procent. Förklaringen är att uppdragsökningen består av vardagstolkning, som enligt HSL 3 § är ett huvuduppdrag för landstinget, vilket innebär flera men korta uppdrag som genererar ökade personalkostnader. Uppdragstolkning, som finansieras av intäkter, har minskat med 18 procent avseende antalet sålda uppdragstimmar, till 2 243 sålda timmar, delvis på grund av förlust av stor uppdragsgivare.

	2017	2016	2015
Antal tolkbeställningar	5 825	5 146	5 512
Antal utförda uppdrag	4 809	4 414	4 586
Antal uppdragstimmar (tolk-, res-, förber.tid)	15 332	15 202	17 194

Habiliteringscentrum VB
Inom gruppen barn, ungdomar och vuxna med autismspektrumstörning har fler individer än tidigare erbjudits insatser inom Habiliteringscentrum VB. Antalet brukare har ökat från 123 nya brukare 2016 till 211 nya brukare 2017, dvs 72 % ökning med 88 nya brukare.

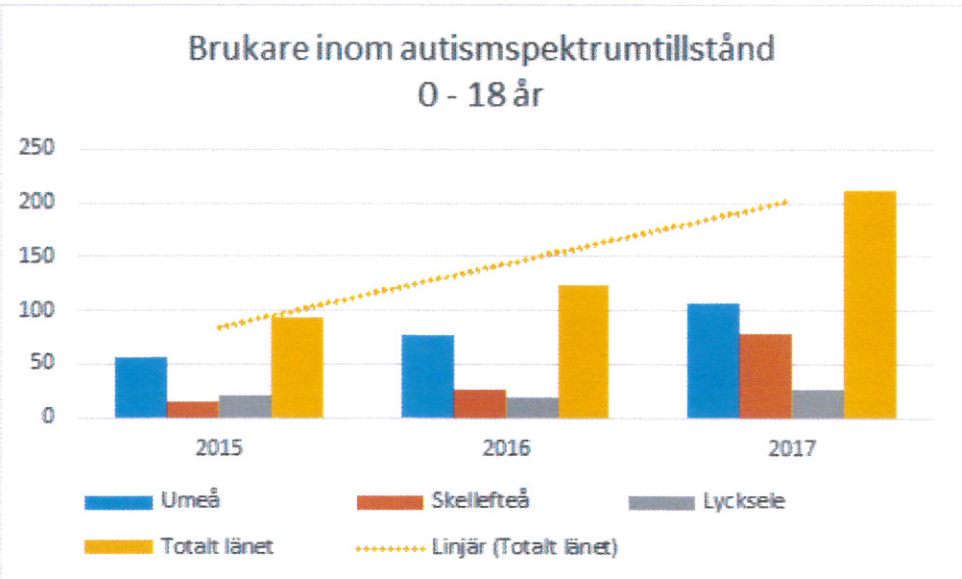

Diagram: Brukare inom autismspektrumtillstånd, Habiliteringscentrum VB, utveckling 2015-2017

6. Ekonomisk analys

6.1 Verksamhetens budgetavvikelser och nettokostnadsutveckling

Nämnden redovisar 2017 nettokostnader på 98,4 miljoner kronor vilket är 4,4 miljoner kronor mer än föregående år.
Nettokostnadsutvecklingen 2017 är 4,7 procent jämfört med 2016 och den negativa budgetavvikelsen uppgår 2017 till 6,2 miljoner kronor för nämnden. Habiliteringscentrum VB fick inför 2017 ett riktat tillskott i budget på två miljoner kronor. Detta beslutades av nämnden och avsåg arbete med barn, ungdomar och vuxna med autismspektrumtillstånd. Habiliteringscentrum VB redovisar 2017 en negativ avvikelse mot budget på 0,8 miljoner kronor. Den största orsaken till avvikelsen är höga kostnader för hjälpmedel. Efterfrågan för hjälpmedel har ökat och kostnaderna för detta uppgår till 16 miljoner kronor för 2017, vilket är 1 miljon kronor högre än 2016 och en negativ avvikelse mot budget på 1,8 miljoner kronor. Personalkostnaderna har dock varit 1 miljon kronor lägre än budgeterat med anledning av vakanser och sjukfrånvaro vilket bidrar till att Habiliteringscentrum totalt sett har en negativ budgetavvikelse på 0,8 miljoner kronor.

Hjälpmedel VB redovisar 2017 en negativ budgetavvikelse på 5,6 miljoner kronor. Historisk budgetreduktion ("extra sparbeting") på 3 miljoner kronor som påverkar budgetavvikelsen 2017 med samma belopp förklarar drygt hälften av budgetavvikelsen och är korrigerad i budgetförutsättningar inför 2018. Landstingets ombyggnationer som försenat flytt av hjälpmedelsbutik bedöms påverka det ekonomiska

resultatet negativt med 0,6 miljoner kronor på grund av dubbelbemanning och minskad hjälpmedelsförsäljning. Tolkcentralen genererar ett underskott på 0,5 miljoner kronor på grund av ändrad struktur, fler vardagstolkningar och färre intäktsgenererade uppdrag. Underhåll av sjukhussängar på NUS har tagits över från fastighet där reservdelskostnader utfallit på 0,5 miljoner kronor över budget.

Andra faktorer som påverkat kostnaderna är inköp av hjälpmedel vars hyresintäkter genereras senare (0,8 miljoner kronor) samt en del flytt- och resekostnader.

Nämnden för funktionshinder och habilitering betalar årligen ut organisationsbidrag till länets funktionshinderorganisationer. Bidragen ska skapa förutsättningar för föreningar att långsiktigt bedriva och utveckla sitt arbete för full delaktighet i samhället och för jämlikhet i levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning. 2017 var budgetramen på 3,4 miljoner kronor. 34 föreningar samt samarbetsorganet HSO Västerbotten, vars syfte är att främja det ideella arbetet som sker inom länets funktionshinderorganisationer, har tagit del av dessa bidrag. Nämnden betalar ca 1,3 miljoner kronor per år till Infomix – Centrum för tillgänglig information. Infomix har under 2017 bland annat bearbetat 1177.se samt material till Psykeveckan till lättläst samt inläsning av Vårdguiden. Landstingets kommunikationsstab har under året samarbetat med Infomix främst gällande migrering av lättläst-portal från vll.se till 1177/vasterbotten men även kring arbets- och avtalsformer för punktskrift, målgruppsanpassningar och tillgängligare återuppringningssystem.

Resultat Nämnd funktionshinder o habilitering 2017			Belopp i miljoner kronor (mkr)		
Basenhet	Utfall 2017	Utfall 2016	Kostnads-utveckling	Budget 2017	Budget-avvikelse
Habiliteringscentrum Västerbotten	-111,5	-104,1		-110,7	-0,8
Hjälpmedel Västerbotten	19,9	16,5		25,5	-5,6
Handikapp gemensamt					
Centrala anslag	-4,7	-4,5		-4,9	0,2
Budget förtroendemän	-2,1	-2,0		-2,2	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-98,4	-94,0	4,7%	-92,3	-6,2

Diagram: Budgetavvikelse och kostnadsutveckling per basenhet, belopp i miljoner kronor

6.2 Vidtagna åtgärder för att klara verksamhet inom budget

Nämnden hade 2016 en negativ avvikelse mot budget på 4,6 miljoner kronor. I detta ingick Hjälpmedel Västerbottens negativa avvikelse mot budget på 7,6 miljoner kronor och Habiliteringscentrum Västerbotten som hade ett överskott med 2,2 miljoner kronor (beroende på vakanser bland personal). Hjälpmedel VB erhöll inför 2017 inga ytterligare budgetmedel men har lyckats reducera fjolårets underskott med ca 2 miljoner kronor.

Vad som är svårt för verksamheterna att påverka och åtgärda (under kort tid) är kostnadsökningar avseende hjälpmedel, ökat inflöde av remisser och re-/habiliteringsbehov samt kostnader som uppstår på grund av ombyggnationer och BRO mm. Det är också dessa faktorer som till huvudsak förklarar denna nämnds underskott

Förbättringsarbeten inom verksamheterna visar under 2017 på en positiv utveckling avseende ledning, arbetssätt, produktions- och kapacitetsplanering, prioriteringsarbete, samverkan, rekrytering mm och innebär ökade volymer, förbättrad kvalitet och förbättrad brukarsäkerhet.

Arbete med att vara en attraktiv arbetsgivare har fortgått under 2017 och med det har rekrytering underlättats vilket gör att budgeterade personalkostnader i högre grad kunnat användas till avsett ändamål och med det har vakansutrymmet minskat. Vakanser bland personal är vad som tidigare "räddat" det ekonomiska resultatet för denna nämnd.

Frånvaro på grund av sjukskrivning och kostnader för sjukfrånvaro har initialt ökat under första halvåret. Ett aktivt arbete har initierats (se attraktiv arbetsgivare) och fortgår för att minska sjukskrivningar. Viss positiv effekt kan skönjas och förhoppningsvis kan detta också märkas i ekonomiskt resultat framöver. Planering av vakansutrymme sker och team försöker tillsammans lösa uppkomna situationer.

6.3 Framtidsbedömning/riskanalys

Ekonomiska förutsättningar för att klara budget för Hjälpmedel VB har förbättrats inför 2018 eftersom tidigare budgetreducering är korrigerad, ram för avskrivningar höjd och förbättringsarbeten fortsätter. Fortsatt samverkansavtal med länets kommuner är i dagsläget en grundläggande förutsättning för Hjälpmedel Västerbottens verksamhet. Samverkansavtal med samtliga kommuner i länet avseende hantering av hjälpmedel finns också för 2018 med möjlighet till förlängning till och med år 2020. Risk för ekonomiska konsekvenser finns om samverkan eller samverkansavtal med kommuner skulle försämras.

För att förskrivning av hjälpmedel skall vara jämlik, behovsbaserad och samordnad mellan kommuner och landsting behöver organisation och ansvarsfördelning vara tydlig. Fastställd hjälpmedelstrategi behöver därför implementeras och en förutsättnings för detta är att AC konsensus och Region Västerbotten verkställer sina åtaganden
För att minska onödiga kostnader är det också viktigt att planerad flytt av hjälpmedelsbutik augusti 2018 till ny lokal på Norrlands Universitetssjukhus kan verkställas. Utredning avseende budgetförutsättningar utifrån tidigare övertagande av sänghantering NUS samt eventuellt övertagande av sänghantering för Skellefteå sjukhus pågår.

Med åldrande befolkning och också en ökning av hjälpmedelsbehov för vissa brukare bedöms kostnadsutvecklingen avseende hjälpmedelsprodukter fortsätta under 2018 med såväl vissa volymökningar som prisökningar på grund av nya och bättre produkter.

Inom landstingets basenheter är utfall avseende hjälpmedelskostnader (exklusive diabeteshjälpmedel) 6,9 miljoner kronor över budget 2017 och för verksamheter inom nämnden för funktionhinder och habilitering, det vill säga Habiliteringscentrum VB, ca 2 miljoner kronor över budget. Om kostnader för hjälpmedel har fortsatt samma kostnadsökningstakt bedöms hjälpmedelskostnaderna för 2018 öka med ytterligare 4 miljoner kronor (ca 3,6 procent) för landstingets verksamheter.

En hjälpmedelsinsats i ett rehabiliterings- eller habiliteringssammanhang är en kostnadseffektiv insats ur ett samhällsekonomiskt perspektiv varför såväl politisk dialog som ledningsdialog avseende satsningar på detta område är nödvändig.

Budget för hjälpmedel är fördelad på verksamheterna och Habiliteringscentrums hjälpmedelsbudget har de senaste åren inte varit realistisk. Hjälpmedelskostnadernas påverkan på verksamhetens resultat har senaste åren "räddats" av minskade personalkostnader på grund av vakanser vilket dock istället varit till nackdel för brukares tillgänglighet.

Arbetsmiljöproblem uppstår lätt när personella resurser ej finns tillgängliga och när lokaler och utrustning ej är ändamålsenlig. Försämrad arbetsmiljö kan leda till att medarbetare slutar, att rekrytering försvåras och att medarbetare eller chefer blir sjuka. Det är därför av yttersta vikt att försöka skapa så goda förutsättningar som möjlighet för verksamhet och medarbetare

Förutom ökade hjälpmedelskostnader är förväntningarna inför 2018 att Habiliteringscentrum VB lyckas rekrytera mer personal varför personalbudgeten kommer att nyttjas och möjlighet till förbättrad tillgänglighet finns. Det ökade inflödet av framför allt barn med AST kommer, utifrån satsning på BUP, att fortsätta under 2018 vilket innebär ökade problem avseende ekonomi och tillgänglighet för Habiliteringscentrum. Den resursförstärkning som gavs inför 2017 fördelades på 70 % till barn och unga och 30 % till vuxna. Inom Barn och ungdomshabilitering har man tidigare kunnat ta emot i snitt 90 nya ärenden/år med AST. De nya medlen inför 2017 beräknades räcka till ca 40 nya ärenden inom Barn och unga (BUH) och därmed klara en volymökning upp till 130 – 140 ärenden/år. (volymökning 2016 var 33 ärenden). Volymökningen 2017 var dock 88 ärenden (72 %). Det innebär att inför 2018 finns volymökning på 70-80 ärenden som ska klaras inom verksamheten om inga nya medel tillförs. Varje ärende beräknas kosta knappt 40 tkr i direkt resursåtgång, dvs totalt 2,5-3 Mkr. Ytterligare personella resurser bedöms vara nödvändiga då alternativet är mycket långa väntetider för habilitering av barn.

NFH anser att resurser behöver förstärkas inom nämndens område. Funktionshinderpolitisk strateg saknas liksom stöd till regional forskning och utveckling inom det funktionshinder-politiska området. Habiliteringscentrums hjälpmedelsbudget behöver förstärkas liksom personella resurser utifrån ökat behov av habilitering för barn- och unga med autismspektrumtillstånd.

Bilaga 1 - Redovisning av arbete med intern kontroll

Bakgrund

I landstingsfullmäktiges reglemente för intern kontroll (VLL 101-2015) fastslås att nämnderna/styrelserna löpande eller minst två gånger per år i samband med delårsrapporternas/årsrapportens upprättande ska rapportera resultatet från uppföljningen av den interna kontrollen till landstingsstyrelsen. Rapporteringen ska enligt landstingsstyrelsens riktlinjer (VLL 414:1–2015) innehålla:

- Omfattning av utförda kontroller samt uppföljningar i nämnden/styrelsen
- Resultat av genomförda uppföljningar
- Vidtagna åtgärder i nämnderna/styrelserna med anledning av uppföljningarna både avseende verksamhetens brister och det egna systemet för intern kontroll.

Landstingsstyrelsen ansvarar sedan för en gemensam rapportering till landstingsfullmäktige.

Nämndens internkontrollarbete perioden januari-december

Nedan beskrivs de kontrollaktiviteter som enligt nämndens internkontrollplan har genomförts under perioden september - december 2017 och rapporteras till nämnden i samband med årsrapporteringen. Det fullständiga resultatet redovisas i tabellen.

Per december följs alla fem kontroller i nämndens internkontrollplan upp. Samtliga kontroller är genomförda enligt plan. Nämnden för funktionshinder och habiliterings internkontrollplan för 2017 (VLL 1876-2017) har reviderats i samband med delårsrapportering per augusti och nuvarande uppföljningstillfälle är första tillfället som den reviderade planen följs upp. Med anledning av detta har kontroller innefattat samtliga kontrollperioder (januari-april, maj-augusti, samt september-december) om det har varit möjligt.

Resultatet av kontrollerna är till största delen positivt.

Uppföljningen visar att samtliga personer som anställts inom nämndens verksamhetsområde under perioden året har kontrollerats mot Socialstyrelsens register och vid samtliga fall har giltig legitimation bekräftats.

Vidare visar kontroll av slumpmässigt utvalda fakturor att både organisationsnummer såväl som bankgiro har varit korrekta samt att det inte funnits övriga avvikelser. Detsamma gäller kontroll av behörigheter i Agresso där samtliga beslutsattestanter hade en anställning med korrekt attesträtt.

Genomförd kontroll av uppdaterade rutiner för IT, telefoni och elförsörjning visar på ett varierat resultat. Hjälpmedelscentralen och Habiliteringen har båda uppdaterade rutiner för IT- och teleavbrott. Däremot saknar båda verksamheter en uppdaterad rutin för elavbrott. Detta kompletteras dock av reservrutiner som hänvisar till fastighetsägare. Förslag på åtgärd är att rutiner kring elavbrott ska uppdateras/kompletteras.

Under oktober samt december har ärendeberedningsprocessen kontrollerats så att det hanteras korrekt. Nio ärenden har granskats via stickprov och som sträcker sig över hela året. Resultatet varierade där antal kriterier som uppfylldes i olika ärenden skiljer sig. Vidare visar kontrollen att 6 ärenden inte var aktuella för CSG och att 4 ärenden kom in efter utsatt datum.

Kontrollaktivitet - metod och frekvens	Genomförd kontroll	Resultat & värdering av kontrollen	Åtgärder
Ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet			
Kontroll att alla basenheter inom nämndens ansvarsområde har en årligen uppdaterad avbrottsplan/reservrutin för: -IT -telefoni -elförsörjning. Fullständig kontroll att angiven uppdaterad rutin finns inom varje basenhet. Genomförs i april och i december	Fullständig kontroll av angiven uppdaterad rutin för IT, telefoni och elförsörjning är genomförd. Kontroll genomförd december 2017	Hjälpmedelscentralen har rutin för IT avbrott och teleavbrott. Saknas uppdaterad rutin för elavbrott. Habiliteringen har rutin för IT avbrott, teleavbrott. Saknas uppdaterad rutin för elavbrott. Verksamheterna har delvis reservrutiner. I vissa fall hänvisas dock till fastighetsägare (t.ex. vid elavbrott) eller rutinen avser enbart ett planerat avbrott (t.ex. IT).	Inga omedelbara åtgärder har vidtagits utifrån enkätens resultat. Det föreslås att nämnden för funktionshinder och habilitering uppdrar åt VOC att upprätta/komplettera reservrutiner inom angivna områden om sådana inte finns.
Följsamhet till lagar och regler			
Kontroll att ärenden till nämnden har hanterats i enlighet med ärendeberedningsprocessen. Stickprov av 3 slumpmässigt utvalda ärenden i NFH från perioden januari-april, maj-augusti samt september-december. Genomförs inför delårsrapportering samt årsrapport.	Stickprov av nio slumpmässigt utvalda ärenden från nämndens möten i april, maj, september, november utfört. Kontroller genomförda den 23 oktober, 19 december, 20 december.	Följande har kontrollerats 1. Ärende inkommit till nämndsekreterare innan angivet stoppdatum: 5 av 9 ärenden. 2. Behandling i beredningsgrupp: 6 av 9 ärenden 3. Föredragningslista till ELG innan AU: 5 av 8 ärenden 4. Behandling i AU: 8 av 9 ärenden (1 brådskande ärende) 5. Ärendelista till CSG: 3 av 3 ärenden (6 ärenden ej aktuella) 6. Ärendet komplett vid utskick av föredragningslista till nämndsmöte: 8 av 9 ärenden Resultatet bedöms utifrån ovanstående som tillfredsställande.	Behov av åtgärd för att ärendeprocessen ska fungera optimalt är att poängtera vikten av att hålla stoppdatum och att använda tjänsteskrivelser. Information om stoppdatum för 2018 har skickats till landstingets direktörer samt ledningsstaben. Vikten av att använda tjänsteskrivelse påtalas sporadiskt. Utbildning i platina dokumenthantering kommer att erbjudas.

Kontrollaktivitet - metod och frekvens	Genomförd kontroll	Resultat & värdering av kontrollen	Åtgärder
Kontroll att det finns en notering i personalsystemet om att kontroll av legitimation har genomförts (för alla som anställts inom de 21 legitimationsyrkena under vald period)	Fullständig kontroll av alla som anställts under innevarande år (2017). Genomförd den 5 januari.	Samtliga personer som har anställts inom nämnden för funktionshinder och habiliterings verksamhetsområde under perioden 1/1 – 11/12 2017 har kontrollerats mot Socialstyrelsens register vid anställningstillfället.	Inga ytterligare åtgärder krävs.
Notering om kontroll innebär att kontroll mot Socialstyrelsens register skett och att legitimation finns. Fullständig kontroll av alla som anställs under innevarande år. Genomförs för perioderna december-mars, april-juli samt augusti-november		Vid samtliga fall har giltig legitimation bekräftats.	
Fakturakontroll i Agresso Säkerställ att mottagarens bankgiro och organisationsnummer överensstämmer med fakturan. Stickprov av 5 slumpmässigt utvalda fakturor i NFH från perioden januari-april, maj-augusti samt september-december. Genomförs inför delårsrapportering samt årsrapport.	Stickprov av 5 slumpmässigt utvalda fakturor har genomförts för perioden september-december. Kontroll genomförd den 9 januari.	Fakturorna valdes ut i Divermodellen "Transaktioner RR 2017". Granskningen gjordes slumpmässigt bland fakturor där värdet översteg 5000 kr exklusive moms. Resultatet av granskade fakturor visade inga avvikelser gällande bankgiro- och organisationsnummer. Samtliga var utan anmärkning och föranleder därför inga ytterligare åtgärder	Inga ytterligare åtgärder krävs.
Kontroll att behöriga attestanter har en anställning med beslutad attesträtt inom angiven verksamhet. Fullständig kontroll i Agresso av beslutsattestanter inom nämndens verksamhetsområde. Genomförs i april, augusti och december.	Fullständig kontroll i Agresso av beslutsattestanter inom nämndens ansvarsområde har utförts. Kontroll genomförd den 7 december.	Kontroll visade att behöriga attestanter har en anställning med beslutad attesträtt. Resultatet visade inga avvikelser i övrigt. I ett fall hade en attestant vidarebefordrat fakturan till ersättare.	Inga ytterligare åtgärder krävs.